

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu JUDr. Eleny Kováčovej a JUDr. Jozefa Milučkého v právnej veci navrhovateľky: **E. Š.**, zastúpenej JUDr. M. Ď., advokátkou, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad Rožňava**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu č. 2008/00086-MIH, ev.č.: 2008/000778 zo dňa 23. júna 2008, konajúc o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č.k. 1 Sp 14/2008-29 zo dňa 3. apríla 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č.k. 1 Sp 14/2008-29 zo dňa 3. apríla 2009 **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom č.k. 1 Sp 14/2008-29 zo dňa 3. apríla 2009 Krajský súd v Košiciach potvrdil rozhodnutie odporcu Obvodného pozemkového úradu Rožňava č.sp.: 2008/00086-MIH, ev.č.: 2008/000778 zo dňa 23. júna 2008 (§ 250q ods. 2 OSP), nakoľko po vyhodnotení dôkazov, ktoré boli vykonané pred správny orgánom v ich vzájomných súvislostiach dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľky nie je dôvodný a vydané rozhodnutie je v súlade so zákonom.

Označeným rozhodnutím odporca ako orgán príslušný podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“) rozhodol

v reštitučnej veci tak, že E. Š., rod. R., štátna občianka SR nespĺňa podmienky zákona uvedené v § 2 zákona. Účastníčke konania nemožno navrátiť vlastníctvo k pozemkom, ktoré sú zapísané v katastrálnom území R., pzkn. vl. č. X., v katastrálnom území B., pzkn. vl. č. X. a v katastrálnom území P., pzkn. vl. č. X.. Účastníčke konania sa za pozemky vyššie uvedené neprevedú do vlastníctva iné pozemky vo vlastníctve štátu ani sa jej neposkytne finančná náhrada podľa § 6 ods. 2 zákona.

Krajský súd v Košiciach v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na znenie ustanovení § 2 ods. 1, § 2 ods. 2 a § 3 zákona č. 503/2003 Z.z., pričom konštatoval, že z citovaných ustanovení zákona vyplýva, že oprávnenou osobou pre účely tohto zákona je občan Slovenskej republiky, ktorého nehnuteľnosti prešli na štát alebo inú právnickú osobu a v prípade, že pôvodný vlastník zomrel, nárok si môžu uplatniť osoby definované v § 2 ods. 2 zákona.

Uviedol, že navrhovateľka si uplatnila právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom v katastrálnom území R. a B., pričom z ňou predložených výpisov z pozemno-knižnej vložky č. X. katastrálneho územia R. a z výpisov z pozemno-knižnej vložky č. X. katastrálneho územia B. jednoznačne vyplynulo, že nehnuteľnosti v týchto vložkách boli zapísané v prospech jediného vlastníka Ľ. R. st., starého otca navrhovateľky, ktorý zomrel dňa 10. mája 1945. Tomuto boli nehnuteľnosti konfiškované podľa § 1 ods. 1 písm. b/ nariadenia č. 104/1945 Zb. nar. SNR, konkrétne rozhodnutím konfiškačnej komisie pri Okresnom národnom výbore v Rožňave č. Kom.8/46-III zo dňa 18. júla 1946. Na základe uvedeného je jednoznačne preukázané, že navrhovateľka odporcovi neponúkla žiadny dôkaz na svoje tvrdenie, že predmetné nehnuteľnosti v katastrálnom území R. a v katastrálnom území B. prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v rozhodujúcom období zo starej matky navrhovateľky T. R., rod. S., manželke Ľ. R. v zmysle § 2 zákona.

Pokiaľ išlo o nehnuteľnosti zapísané v pozemno-knižnej vložke č. X. katastrálneho územia P., tak ani v tomto prípade navrhovateľka nepreukázala, že by T. R. bola vlastníčkou nehnuteľností zapísaných v tejto pozemno-knižnej vložke, ale bol tam ako jediný vlastník zapísaný od roku 1936 do roku 1940 Ľ. R., ktorého pozemky prešli do vlastníctva Maďarskej kráľovskej pokladnice, o rok neskôr sa stal vlastníkom týchto pozemkov titulom daru A. H. Ďalej z tejto pozemno-knižnej vložky vyplynulo, že tieto neprešli na štát alebo na inú právnickú osobu, ale k týmto pozemkom nadobudla bývalá Krajská správa lesov v Košiciach len právo užívania podľa zákona č. 2/1958 Zb. SNR o úprave právnych pomerov a obhospodarovaní spoločne užívaných lesov bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných právnych útvarov. Zo spisu krajského súdu sp. zn. 1 Sp 13/2004 a rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28. októbra 2004, č.k. 1 Sp 13/04-18 súd zistil, že ohľadne nehnuteľností zapísaných v pozemno-knižnej vložke č. X. v katastrálnom

území P. Krajský súd v Košiciach už vo veci právoplatne rozhodol, pričom uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 25. decembra 2004.

Krajský súd v Košiciach pre úplnosť poznamenal, že tvrdenie navrhovateľky v opravnom prostriedku odvolávajúcej sa na list Krajského súdu v Košiciach zo dňa 6. apríla 2005 v tom smere, že v predmetnej veci proti predmetnému rozsudku zo dňa 28. októbra 2004 bolo podané odvolanie, a preto sa v dôsledku odvolania spis nachádza na Najvyššom súde Slovenskej republiky bolo chybné, pretože oproti označenému rozsudku odvolanie nebolo podané. Pokiaľ ide o nehnuteľnosti zapísané v pozemno-knižnej vložke č. X. katastrálneho územia P., tak nie je naplnené ani ustanovenie § 1 - zákona, pretože predmetom vydania podľa § 1 zákona sú len pozemky, na ktoré neboli uplatnené reštitučné nároky alebo na ktoré boli uplatnené reštitučné nároky po ustanovenej lehote.

Ďalej konštatoval, že navrhovateľka nepreukázala, že by jej stará matka T. R., rod. S. bola oprávnenou osobou v zmysle § 2 zákona.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podala navrhovateľka odvolanie prostredníctvom právnej zástupkyne a žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté rozhodnutie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nakoľko rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, nebol úplne zistený skutkový stav a sú tu skutočnosti preukazujúce, že v konaní došlo k vadám, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej. Taktiež rozsudok súdu prvého stupňa je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôvodov. Krajský súd nezaložil svoje rozhodnutie na tých skutkových okolnostiach, ktoré navrhovateľka v správnom konaní ako i v súdnom konaní tvrdila.

Opakovane, zhodne s opravným prostriedkom, uviedla, že nároky po starej mame T. R., rod. S. si uplatnila podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len zákon o pôde) na základe samostatnej žiadosti zo dňa 26. septembra 1991. Vlastníkom majetku, ktorý bol predmetom reštitúcie bol nie len E. R., ale aj jeho manželka T. R., rod. S. lebo tento majetok bol nadobudnutý počas trvania ich manželstva a patrí pod koakvizíciu. T. R. zomrela v roku 1962 v Rožňave, odsúdená nebola a jej majetok prešiel na štát bez právneho dôvodu. Podotkla, že súd sa vôbec nezmenil ani neodôvodnil v samotnom rozsudku, z akých dôvodov zamietol nárok navrhovateľky podľa zákona o pôde. Na skutočnosť, že nárok bol podaný aj podľa zákona o pôde nebol braný zreteľ. Z uvedených dôvodov navrhovateľka považovala rozsudok krajského súdu za nepreskúmateľný. Taktiež uviedla, že si nárok uplatnila i podľa zákona č. 503/2003 Z.z.

Z výpisov z pozemkovej knihy ohľadne majetku, ktorý je predmetom konania je zrejmé a nepochybné, že tento bol jednoznačne nadobudnutý v rokoch 1904 až 1936, a preto patril pod koakvizíciu manželov staršieho Ľ. R. a jeho manželky. Listinnými dôkazmi bolo preukázané, že starí rodičia boli riadne zosobášení preukázaním ich sobášneho listu v P. 23.septembra 1904. Podľa urbárskeho práva platného v tom čase na území terajšieho Slovenska pod koakvizíciu patril majetok, na nadobudnutí ktorého nesú zásluhu obaja manželia.

Navrhovateľka taktiež opakovane poukázala na spôsob nadobudnutia majetku a to na základe kúpnych zmlúv. V tejto súvislosti uviedla, že ideálne spoluvlastníctvo manželov preukazovala i na základe čestných prehlásení svedkov.

Uviedla, že z dokladov je zrejmé, že za trvania manželstva boli uskutočnené zápisy do pozemkovej knihy, ktoré zápisy boli len v prospech Ľ. R., išlo nepochybne o nehnuteľnosti nadobúdané oboma manželmi, čo nemôže mať vplyv na neúčinnosť prevodu oboma manželmi len pre nedostatok zápisu do pozemkovej knihy.

Napriek produkovaným dôkazom zo strany navrhovateľky o tom, že išlo o spoločný majetok, i napriek tomu správny orgán, ale ani súd v konečnom dôsledku nevenoval tomuto pozornosť, nevedol dokazovanie v naznačenom smere a tieto skutočnosti žiadnym spôsobom nevyhodnotil. Pokiaľ zápisy v pozemkovej knihe nekorešpondovali so skutkovým stavom a navrhovateľka dôvodne označila iné dôkazy, ktorými objasňovala skutočný stav veci, sú tieto dôkazy rovnocennými dôkaznými prostriedkami. Súd sa mal s nimi vo svojom konaní zaoberať a preveriť všetky skutočnosti, pretože mali zásadný význam pre konanie a rozhodnutie v predmetnej veci. Na základe podporných dôkazov navrhovateľka preukázala, že bola spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností a majetok bol zaistený a skonfiškovaný na meno Ľ. R. a bol skonfiškovaný aj jeho manželke T. R.

Podľa názoru navrhovateľky o jej nárokoch po starej mame T. R. k nehnuteľnostiam zapísaným v pozemno-knižnej vložke č. X. katastrálne územie P. doposiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté. Súd sa nevysporiadal s podstatným listinným dôkazom – dohodou o zámene zo dňa 30.januára 1920, podľa ktorej Štátny pozemkový úrad v Prahe odovzdal do plného a neobmedzeného vlastníctva Ľ. R. nehnuteľnosti zapísané v katastrálnom území P., v pozemno-knižnej vložke č. X. Zámená zmluva je platná a nebola nikdy žiadnym právnym aktom zrušená. Z nej vyplýva skutočnosť, že vlastnícky nehnuteľnosti patrili Ľ. R. a uvedené nehnuteľnosti do dnešného dňa Ľ. R. konfiškované neboli. Je ich výlučným vlastníkom.

Odporca navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že v konaní podľa zákona č. 503/2003 Z.z. neprihliadal k novej koakvizícii manželov Ľ. a T. R. z dôvodu, že je viazaný majetkovým stavom, ktorý je zapísaný

v pozemkovej knihe. V čase prechodu vlastníckeho práva na štát alebo na inú právnickú osobu (do 1.januára 1951) platil na našom území intabulačný princíp, podľa ktorého vlastníctvo k nehnuteľnosti sa nadobudlo až zápisom do pozemkovej knihy. To je aj právny dôvod, prečo správny orgán neskúmal kúpne zmluvy, ktoré v konečnom dôsledku oprávnená osoba ako dôkaz ani nepredložila. Oprávnená osoba listinnými dôkazmi nepreukázala, že spĺňa podmienky ustanovenia § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. po svojej starej mame T. R. v katastrálnom území P., B. a R.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 a § 214 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP s tým, že deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk a došiel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 22. apríla 2010 (§ 156 ods.1 a 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Z obsahu súdneho spisu ako i administratívneho spisu vyplýva, že navrhovateľka si žiadosťou zo dňa 27.decembra 2004 uplatnila u odporcu nárok podľa zákona č. 503/2003 Z.z. na navrátenie vlastníctva k pozemkom v katastrálnom území Rožňava, R., B. a P. po T. R. rod S. (starej mamy navrhovateľky). V žiadosti uviedla, že T. R. je spoluvlastníčkou a dedičkou po svojom manželovi Ľ. R. st. (zomrel dňa 10.mája 1945), pretože pochádzala z bohatej rodiny a nehnuteľnosti boli z časti nakúpené z jej vena po sobáši v roku 1904 a ďalšiu časť nehnuteľností nadobudli spoločnou prácou počas trvania manželstva. Pozostalostné konanie bolo pre nedostatok imania zastavené, lebo všetky nehnuteľnosti patriace do pozostalosti nebohého boli podľa nariadenia 104/1945 Zb., nariadení SNR v znení nariadenia č.64/1946Zb., nariadení SNR konfiškované pod tunajším č.j. 67/47.

Z výpisov pozemno-knižnej vložky č. X. v katastrálnom území R. a z pozemno-knižnej vložky č. X v katastrálnom území B. jednoznačne vyplýva, že nehnuteľnosti zapísané v týchto vložkách svedčia v prospech nedeleného vlastníctva a to jediného vlastníka Ľ. R. st. (starého otca navrhovateľky).

Výpis z pozemno-knižnej vložky č. X. katastrálne územie P. potvrdil, že T. R. nie je zapísaná ako vlastníčka. Ľ. R. bol vlastníkom týchto nehnuteľností od roku 1936 do roku 1940, kedy pozemky prešli do vlastníctva Maďarskej kráľovskej pokladnice.

Predmetom preskúmacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie obvodného pozemkového úradu o reštitučnom nároku podľa zákona č. 503/2003 Z.z.

Zákon č. 503/2003 Z.z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Aj cieľom tohto zákona je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku.

Zákonodarca v záujme zabezpečenia princípu legality v ustanoveniach § 5 ods.2 zákona č. 503/2003 Z.z. zakotvil rozhodovaciu právomoc správneho orgánu – pozemkového úradu pri rozhodovaní o navrátení vlastníctva k pozemku alebo o priznaní práva na náhradu za pozemok. Správne konanie pred pozemkovým úradom sa začína dorúčením návrhu oprávnenej osoby podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. Podľa § 5 ods.3 zákona sa na konanie podľa odseku 2 vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

To znamená, že povinnosťou pozemkového úradu pri rozhodovaní podľa § 5 ods.2 zákona č. 503/2003 Z.z. je postupovať podľa jednotlivých ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) a pri ich aplikácii vychádzať zo základných zásad správneho konania (§ 3 Správneho poriadku). Správny orgán je viazaný zásadou zákonnosti (§ 3 ods. 1 Správneho poriadku), v intenciách ktorej je povinný v konaní a pri rozhodovaní zachovať procesné predpisy ako aj predpisy hmotnoprávne. Musí postupovať v konaní tak, aby zabezpečoval ochranu práv osôb a súčasne vyžadoval plnenie ich povinností v nadväznosti na ochranu záujmov štátu a spoločnosti. Ide o presadzovanie cieľov hmotnoprávnej úpravy v konkrétnej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nebude preto opakovať odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia odporcu a ani nebude opakovať odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ale na ne ako na vecne správne a postačujúce odkazuje (§ 219 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 384/2008 Z.z. účinnom od 15.októbra 2008). V súdnom preskúmanacom konaní nevyšli najavo žiadne také nové skutočnosti, s ktorými by bolo potrebné za znovu zaoberať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na záver udáva (zhodne s názorom správneho orgánu ako i krajského súdu), že v čase smrti L. R. st. platil na našom území intabulačný princíp, podľa ktorého vlastníctvo k nehnuteľnostiam sa nadobudlo až zápisom do pozemkovej knihy. Navrhovateľka nie je zapísaná ako vlastníčka pozemkov v pozemkovoknižných vložkách, ktoré sú uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia odporcu.

Odvolačí súd sa preto s právnym názorom uvedeným v rozsudku krajského súdu stotožnil a postupujúc podľa § 250ja ods.3 veta druhá Občianskeho súdneho

poriadku a § 219 ods.1, 2 Občianskeho súdneho poriadku rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, že v odvolacom konaní neúspešnej navrhovateľke, úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal (§ 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 250l ods. 2 , § 224 ods. 1 a § 246c ods.1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku), nakoľko navrhovateľka nemala v konaní úspech a odporca zo zákona nemá právo na ich náhradu.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 22. apríla 2010

JUDr. Jana Henčeková, PhD., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Nikoleta Adamovičová